

Otre DARIO FO

Színházi világnapi üzenete, 2013

Hajdanán a hatalom intoleráns volt a komédiásokkal, és elkergette őket az országból. A színészek és a társulatok ma azzal kínlódnak, hogy helyet, színházat és közönséget találjanak; és mindennek a válság az oka.

A hatalmon levők tehát már nem akarják ellenőrizni és korlátozni azokat, akik iróniával és maró gúnnyal fejezik ki magukat, mivel a színészeknek se terük, se publikumuk nincs, akihez szólhatnának.

Ezzel szemben a reneszánsz korában, Itáliában a hatalomnak nehéz dolga volt, amikor féken akarta tartani a komédiásokat, mert azok nagy népszerűségnek örvendtek.

Köztudott, hogy a *Commedia dell'Arte* színészeinek tömeges elvándorlása az Ellenreformáció korában következett be, amikor elrendelték a színházi terek elpusztítását, különösen Rómában, ahol a szent város meggyalázásával vádolták őket. XII. Ince pápa, a polgárság konzervatívabb és a klérus magas rangú képviselőinek kitaró nyomására 1697-ben elrendelte a Tordinona színház bezárását, amelynek színpadán a moralisták szerint a legtöbb obszcén előadást játszották.

Az Ellenreformáció korában, az Észak-Itáliában működő Carlo Borromeo bíboros tevékenységének nagy részét a „milánói hívek” megváltásának szentelte, méghozzá úgy, hogy különbséget tett a művészet, mint a szellemi nevelés legmagasabb formája és a színház között, amely szerinte a szentségtörés és a hiúság megnyilvánulása. Egy – a munkatársaihoz írt – levelében, amit emlékezetből idézek, többé-kevésbé a következőket fogalmazza meg:

„Mi, akik a mérgező gyomok elpusztítására vállalkozunk, megteszünk minden tőlünk telhetőt, hogy tűzre vessük a gyalázatos szövegeket, hogy kitöröljük ezeket az emberi emlékezetből, és üldözzük azokat, akik mindezt kinyomtatják. Nyilvánvaló azonban, hogy amíg mi aludtunk, az ördög újra meg újra megújuló ravaszsággal munkálkodott. Mennyivel mélyebben hatja át a lelket az, amit a szem lát, mint ami az ilyen könyvekben olvasható! Mennyivel súlyosabban rombolja a fiatal fiúk és lányok elméjét a kimondott szó és az azt kísérő gesztus, mint a könyv lapjain olvasható holt szavak. Következésképpen sürgősen el kell úzni a városainkból a színészeket, ahogy ezt a nemkívánatos személyekkel tesszük.”

Éppen ezért a válság megoldására az az egyetlen reményünk, hogy üldözni kezdenek bennünket és főleg azokat a fiatalokat, akik színházzal akarnak foglalkozni: így kialakul majd a komédiásoknak és színházcsinálóknak egy új diaszpórája, amely a tiltásokból minden képzeletet felülmúló erényt farag, és új színházat hoz létre.

Dario Fo (1926. március 24.) olasz drámaíró, színházigazgató, színész, zeneszerző, a commedia dell'arte műfajának megújítója. Műveiben a legtöbbször a politikai korrupciót, a politikai gyilkosságokat állítja középpontba. 1997-ben Nobel-díjat kapott „az egyszerre szórakoztató, lebilincselő és távlatokat nyújtó szövegek alkotásában mutatkozó erőssége elismeréseként.” Leghíresebb és legnépszerűbb darabja az *Mistero Buffo* (1969), melyet több mint harminc nyelvre fordították le.